

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલિકેશન નં. ૯૭૬૬/૨૦૧૭

વિથ

સિવિલ અપિલિકેશન નં. ૯૮૧૫/૨૦૧૭

ઈન સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલિકેશન નં. ૯૭૬૬/૨૦૧૭

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ.જી. શાહ

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	

૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	
---	--	--

=====

ભીખાભાઈ ડાહ્યાભાઈ જજાદિયા અને ૭...અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૨૦....સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

શ્રી બી.એમ. માંગુકિયા, અરજદાર(ઓ) નં. ૧ - ૮ તરફથી એડવોકેટ

સુશ્રી બેલા એ. પ્રજાપતિ, અરજદાર(ઓ) નં. ૧ - ૮ તરફથી એડવોકેટ

શ્રી નીરજ આશર, સામાવાળા નં. ૧ તરફથી એ.જી.પી.

અનિલ એચ. પટેલ, સામાવાળા નં. ૪ તરફથી એડવોકેટ

હેમાલી ડી. સોની, સામાવાળા(ઓ) નં. ૬, ૮ - ૧૯ તરફથી એડવોકેટ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ - ૩, ૫, ૭, ૨૦ માટે ડી.એસ. દ્વારા નોટિસ બજવણી

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ.જી. શાહ

તારીખ : ૧૧/૦૮/૨૦૧૭

સંયુક્ત સીએવી ચુકાદો

૧. અરજદાર તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી બી. એમ. માંગુકિયા, સામાવાળા તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી વી. સી. વાઘેલા અને સામાવાળા – રાજ્ય તરફથી વિદ્વાન એ.જી.પી. શ્રી નીરજ આશરને સાંભળવામાં આવ્યા. રેકર્ડનું અવલોકન કર્યું.

૨. રેકર્ડ પરથી ઉપસી આવતા તથ્યો અને સંજોગોને ધ્યાને લેતાં, અને વિશેષ કરીને ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬(૩) ની જોગવાઈઓને ધ્યાને લેતાં, જ્યારે સિવિલ અપિલિકેશનનો વહેલી તકે નિર્ણય કરવાનો હોય, ત્યારે મુખ્ય પિટિશન હજુ સુધી દાખલ થયેલ ન હોવાથી, યોગ્ય નિર્ણય માટે મુખ્ય પિટિશનને પણ સાથે હાથ પર લેવી યોગ્ય રહેશે, કારણ કે મુખ્ય પિટિશનના તથ્યો, સંજોગો અને પુરાવા સિવિલ અપિલિકેશનના નિર્ણય માટે પણ એટલા જ પ્રસ્તુત છે. તેવી જ રીતે, સિવિલ અપિલિકેશનમાં માંગવામાં આવ્યા મુજબ વચગાળાની રાહતની બહાલી અથવા તેને નામંજૂર કરવા માટે, મુખ્ય પિટિશનના કથનો અને પરિશિષ્ટો પણ સમાન રીતે પ્રસ્તુત છે.

૩. સંક્ષિપ્તતા ખાતર, પક્ષકારોનો ઉદ્દેખ મુખ્ય પિટિશનમાં તેમની હેસિયત મુજબ કરવામાં આવે છે.

૪. અરજદારો સામાવાળા નં. ૪ એટલે કે ભાવનગર એગ્રીકલ્ચરલ પ્રોડ્યુસ માર્કેટ કમિટી (બી.એ.પી.એમ.સી.) ના ભૂતપૂર્વ હોદ્દેદારો છે, સામાવાળા નં. ૧ થી ૩ રાજ્ય અને તેની સત્તાધિકારીઓ છે, જ્યારે સામાવાળા નં. ૫ ઘોઘા એગ્રીકલ્ચરલ પ્રોડ્યુસ માર્કેટ કમિટી (જી.એ.પી.એમ.સી.) છે. અરજદારોએ ગુજરાત એગ્રીકલ્ચરલ પ્રોડ્યુસ માર્કેટ કમિટી એક્ટ, ૧૯૬૩ (ટૂંકમાં 'સદર અધિનિયમ') ની જોગવાઈઓ હેઠળ રાજ્ય સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ તારીખ ૨૦.૦૪.૨૦૧૭ નું જાહેરનામું પડકાર્યું છે, જેના દ્વારા સામાવાળા - રાજ્ય સત્તાધિકારીઓએ સામાવાળા નં. ૫ ને સામાવાળા નં. ૪ સાથે વિલીન કરવાનો નિર્ણય કર્યો છે અને આવા વિલીનીકરણને રદબાતલ ઠરાવવાની અને બાજુ પર રાખવાની માંગણી કરી છે. સામાવાળાઓએ પણ આવી વિલીન થયેલ બી.એ.પી.એમ.સી. ની કારોબારી સમિતિના સભ્યો તરીકે સામાવાળા નં. ૬ થી ૧૯ ના નામાંકનને પડકાર્યું છે. આવી મુખ્ય અરજો સાથે અરજદારોએ તારીખ ૨૦.૦૪.૨૦૧૭ ના વાદગ્રસ્ત જાહેરનામાના અમલીકરણ, પ્રવર્તન અને કાર્યાન્વયન પર સ્ટે આપવાના સ્વરૂપમાં વચગાળાની રાહત માટે પણ અરજ કરી છે.

૫. અરજદારના કેસનો સારાંશ અને વિષયવસ્તુ એ અર્થની છે કે સદર અધિનિયમમાં વિલીનીકરણની કોઈ જોગવાઈ નથી અને વિશેષ કરીને, સદર

અધિનિયમની કલમ ૫૪ વિલીનીકરણની પરવાનગી આપતી નથી અને તેથી, વાદગ્રસ્ત જાહેરનામું કાયદાની જોગવાઈઓ વિરુદ્ધનું છે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે એ.પી.એમ.સી. ના પ્રાદેશિક અધિકારક્ષેત્રમાં ફેરફાર અથવા સુધારાના આવા કેસમાં પણ, સામાવાળા નં. ૬ થી ૯ નું નામાંકન ગેરકાયદેસર છે, કારણ કે સદર અધિનિયમની કલમ ૫૪ ની પેટા-કલમ (૩) મુજબ, આવી નવી બજાર સમિતિના સભ્યો, રાજ્ય સરકાર લેખિત હુકમ દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરે તેવા બે વર્ષથી વધુ ન હોય તેવા સમયગાળા માટે હોદ્દો સંભાળશે, તેવી દલીલ કરતાં કે જ્યારે જી.એ.પી.એમ.સી. અને બી.એ.પી.એમ.સી. ના વિલીનીકરણ પછી નવી સમિતિ એટલે કે નવી બી.એ.પી.એમ.સી. ની રચના થાય છે, ત્યારે જૂની બી.એ.પી.એમ.સી. ના સભ્યો નવી એ.પી.એમ.સી. નો હોદ્દો તે મુદત માટે સંભાળશે, જે મહત્તમ બે વર્ષ માટે અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તે મુદત માટે હોઈ શકે છે.

૬. જ્યારે આવી પિટિશન તારીખ ૦૮.૦૫.૨૦૧૭ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી ત્યારે, આ હાઈકોર્ટની સમક્ષ બેન્ચે નોટિસ કાઢતી વખતે, તે તારીખની યથાસ્થિતિ જાળવી રાખવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો જ્યારે અદાલત સમક્ષ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તારીખ ૨૦.૦૪.૨૦૧૭ ના વિલીનીકરણના હુકમના અનુસંધાને, જે તારીખ ૦૮.૦૫.૨૦૧૭ ના રોજ બોલાવવાની થતી સભાની એજન્ડા નોટિસ સાથે માત્ર તારીખ ૦૧.૦૫.૨૦૧૭ ના રોજ જ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવ્યો હતો. જ્યારે સામાવાળા નં. ૬ થી ૧૯ તરીકેના નામાંકિત

સભ્યો દ્વારા આવી બેઠક બોલાવવાની હતી, ત્યારે યથાસ્થિતિના આવા હુકમનું પરિણામ બી.એ.પી.એમ.સી. ના સંચાલનમાં નિયંત્રણોમાં પરિણમ્યું. જોકે, સમકક્ષ બેન્ચે તેના તારીખ ૦૮.૦૫.૨૦૧૭ ના હુકમમાં એ પણ સ્પષ્ટ કર્યું હતું કે સામાવાળાઓ માટે, કોઈપણ મુશ્કેલી ઊભી થાય તો તે સંજોગોમાં હુકમમાં સુધારો કરવા અથવા તેને રદ કરવા માટે યોગ્ય અપ્લિકેશન કરવાની છૂટ રહેશે, જે અન્યથા સામાવાળાઓનો કાયદેસરનો અધિકાર છે. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, જ્યારે એ.પી.એમ.સી. નું સંચાલન અને વહીવટ સ્થગિત થઈ ગયો અને જ્યારે બી.એ.પી.એમ.સી. નું સંચાલન કોણે કરવાનું છે તે અનિશ્ચિત બન્યું, ત્યારે સામાવાળા નં. ૬ થી ૧૯ કે જેમને સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા બી.એ.પી.એમ.સી. નું સંચાલન કરવાની ફરજ સોંપવામાં આવી હતી અને જેઓ પોતાની કાનૂની ફરજ બજાવી શકતા ન હતા, તેમની પાસે વચગાળાની રાહતને રદ કરવા માટે સિવિલ અપ્લિકેશન દાખલ કરવા સિવાય અન્ય કોઈ વિકલ્પ નહોતો, જેના દ્વારા તારીખ ૦૮.૦૫.૨૦૧૭ ની સ્થિતિ મુજબ તમામે યથાસ્થિતિ જાળવવાની હતી. તે નિર્વિવાદ હકીકત છે કે સમય વીતવા સાથે હવે બી.એ.પી.એમ.સી. ના ચૂંટાયેલા સભ્યો તરીકે અરજદારોની મુદત પૂર્ણ થઈ ગઈ છે અને તેથી, ગમે તે સંજોગોમાં, નવી ચૂંટણી યોજાશે.

૭. અહીં ઉપર વર્ણવેલ તથ્યલક્ષી વિગતોને ધ્યાનમાં લીધા વિના, આ તબક્કે, અહીં એ યાદ કરવું જરૂરી છે કે જ્યાં સુધી સામાવાળા નં. ૪ બી.એ.પી.એમ.સી. અને સામાવાળા નં. ૫ જી.એ.પી.એમ.સી. ના વિલીનીકરણનો સંબંધ છે, તે

લગભગ એક દાયકાથી લાંબા સમયથી પેઝિંગ રહેલો પ્રશ્ન છે જેમાં સક્ષમ સત્તાધિકારીએ વારંવાર તેમનું વિલીનીકરણ કરવાનો નિર્ણય લીધો હતો પરંતુ જુદા જુદા સમયે પોતાના નિર્ણયમાં ફેરફાર કર્યો હતો, જ્યારે કોઈકે આવા વિલીનીકરણ સામે વાંધો ઉઠાવ્યો હોય અથવા જ્યારે આવા વિલીનીકરણના હુકમને આ અદાલત સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો હોય.

૮. જેનો લાંબો ઇતિહાસ છે તેવી આવી તમામ પ્રવૃત્તિઓની તથ્યલક્ષી વિગતો અને અરજદારો દ્વારા વાદગ્રસ્ત હુકમને પડકારવાના આધારને યાદ કરતાં પહેલાં, સામાવાળા નં. ૪ અને ૬ માટે અથવા સમાન સ્થિતિ ધરાવતી એ.પી.એમ.સી. માટે આ વિષય પર આ હાઈકોર્ટની વિવિધ બેન્ચો દ્વારા આપવામાં આવેલા કેટલાક નિર્ણયોનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે, જેની નકલો સામાવાળાઓ દ્વારા સિવિલ અપિલકેશન સાથે રજૂ કરવામાં આવી છે.

૮.૧ ગોહિલ જયદેવસિંહ રણુભા વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય વચ્ચેની સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૩૪૬૫/૨૦૦૨ માં, સમક્ષ બેન્ચે તારીખ ૦૯.૦૭.૨૦૦૨ ના રોજ પિટિશન ફગાવી દેતાં ભૂતપૂર્વ બી.એ.પી.એમ.સી. નું બે એ.પી.એમ.સી. એટલે કે બી.એ.પી.એમ.સી. અને જી.એ.પી.એમ.સી. માં વિભાજન માન્ય રાખ્યું હતું. જ્યારે અદાલત સમક્ષના અરજદારે એવા આધારે આવા વિભાજનને પડકાર્યું હતું કે આપો હુકમ તેને તક આપ્યા વિના પસાર કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે સદર અધિનિયમની યોજનાના અવલોકન પરથી વાંધા ઉઠાવનારને સુનાવણીની તક મેળવવાનો કોઈ સ્પષ્ટ

અધિકાર પ્રદાન કરવામાં આવ્યો નથી. તેમ છતાં, આવા ચુકાદામાંથી જે ચાદ રાખવું મહત્વપૂર્ણ છે, જેને કાનૂની સિદ્ધાંત તરીકે ગણી શકાય, તે એ અર્થનું છે કે;

“ભૌગોલિક પરિસ્થિતિ પરથી વિભાજન શક્ય છે કે નહીં તે રાજ્ય સરકારની સત્તામાં છે અને રાજ્ય સરકારના સદર નિર્ણય પર આ અદાલત પાસે કોઈ અપીલ સત્તાઓ નથી, જે નિર્ણય વાસ્તવમાં નીતિગત નિર્ણયના સ્વરૂપનો છે.”

૮.૨ આ હાઈકોર્ટની અન્ય સમકક્ષ બેન્ચ દ્વારા જશુભાઈ હિંમતસિંહ રાવ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય વચ્ચેની સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૩૦૮૮૦/૨૦૦૭ માં તારીખ ૨૭.૧૨.૨૦૦૭ ના ચુકાદા માં જી.એ.પી.એમ.સી. નું બી.એ.પી.એમ.સી. સાથે વિલીનીકરણ કરવાના સંદર્ભમાં ફરીથી આવો જ મત અપનાવવામાં આવ્યો છે. સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા ત્રણ અઠવાડિયામાં અરજદારોની રજૂઆત ધ્યાને લેવા માટેનો પ્રારંભિક નિર્દેશ આપવામાં આવ્યા પછી. તેમ છતાં, જ્યારે આવી રજૂઆત ધ્યાને લેવામાં આવી ન હતી, ત્યારે સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૫૯/૨૦૧૩ દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેમાં તારીખ ૧૧.૦૨.૨૦૧૩ ના ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા, આ હાઈકોર્ટની અન્ય એક સમકક્ષ બેન્ચે આ વિષય પરના અગાઉના કેટલાક નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યા પછી ફરીથી એવું ઠરાવ્યું હતું કે;

“એ પણ નોંધવું જરૂરી છે કે આ અદાલત દ્વારા ફકરા નં. ૧૧ માં નોંધવામાં આવ્યા મુજબ, વિભાજનનો નિર્ણય આ અદાલત દ્વારા એસ.સી.એ. નં. ૩૪૬૫/૨૦૦૨ માં રણુભા ચેરમેન વિરુદ્ધ સચિવશ્રી મારફતે ગુજરાત

રાજ્ય (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં ચકાસણીનો વિષય બન્યો હતો, અદાલતે તારીખ ૦૯.૦૭.૨૦૦૨ ના હુકમથી પડકારને ફગાવી દીધો હતો અને અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે વિભાજનનું કાર્ય અર્ધ-ધારાકીય હોવાથી તેનું કારણ ન્યાયિક ચકાસણી માટે ખુલ્લું નથી. આ પિટિશનનો વિરોધ કરવા માટે જ્યારે આ જ સિદ્ધાંત લાગુ કરવામાં આવે છે, ત્યારે ન્યાયિક શિસ્ત તેમજ કાયદાના માન્ય સિદ્ધાંતને સ્વીકારવો જ રહ્યો તેથી આ અદાલત તેને નજરઅંદાજ કરી શકે નહીં, અન્યથા તે અનિચ્છનીય પરિણામો તરફ દોરી જશે.”

૮.૩ જ્યારે આવા હુકમને લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૯૭/૨૦૧૩ માં પડકારવામાં આવ્યો ત્યારે, ડિવિઝન બેન્ચે આ વિષય પર માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખીને ઠરાવ્યું હતું કે;

“તાલુકા કક્ષાએ એ.પી.એમ.સી. રાખવી તે રાજ્ય સરકારની નીતિ છે. જ્યાં સુધી રાજ્ય સરકાર દ્વારા નીતિગત નિર્ણય લેવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, તેને ભારતના બંધારણની કલમ ૧૪ નું ઉલ્લંઘન કરનાર કહી શકાય નહીં, જેમાં હસ્તક્ષેપની જરૂર પડે. અમે રાજ્ય સરકારના નિર્ણયથી સંતુષ્ટ છીએ અને તે મનસ્વી નથી કારણ કે જુદા જુદા તાલુકાઓમાં એ.પી.એમ.સી. હોવી એ જાહેર હિતની બાબત છે.”

તેમ ઠરાવતાં કે

“રાજ્ય સરકારની નીતિમાં હસ્તક્ષેપ કરી શકાય નહીં. તેથી, પ્રત્યાયોજિત વિધાન કે સંપૂર્ણ વિધાનનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થતો નથી.”

૮.૪ જ્યારે, સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૧૪૯૧૦/૨૦૧૬ માં તારીખ ૨૭.૧૨.૨૦૧૬ ના ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા દિયોદર એ.પી.એમ.સી. અને લાખણી એ.પી.એમ.સી. ના પ્રાદેશિક વિસ્તારમાં ફેરફારના સંદર્ભમાં, આ હાઈકોર્ટની અન્ય એક સમકક્ષ બેન્ચે આ વિષય પર લંબાણપૂર્વક ચર્ચા કર્યા પછી અને આ વિષય પરના ઘણા નિર્ણયોનો સંદર્ભ લીધા પછી, સદર અધિનિયમની કલમ ૫૪ ની જોગવાઈઓનું અર્થઘટન કરતી વખતે અને માત્ર ચૂંટણીના સમયે જ વિલીનીકરણનો મુદ્દો ઉઠાવવામાં રાજકીય હેતુ અને દૂર્ભાવનાના મુદ્દાને ધ્યાને લેતાં, એવું ઠરાવીને પિટિશન ફગાવી દીધી હતી કે વાદગ્રસ્ત હુકમો સત્તાના સક્ષમ અને માન્ય ઉપયોગમાં બહાર પાડવામાં આવ્યા હોવાનું જણાયું હતું. આમ કરતી વખતે, અદાલતે ૨૦૦૩ (૪) એસસીસી ૫૭૯ માં રિપોર્ટ થયેલ ઇન્ડિયન રેલવે કન્સ્ટ્રક્શન કંપની વિરુદ્ધ અજય કુમાર ના કેસ પર નીચે મુજબ આધાર રાખ્યો હતો;

“૮. ઇન્ડિયન રેલવે કન્સ્ટ્રક્શન કંપની વિરુદ્ધ અજય કુમાર [(૨૦૦૩) ૪ એસસીસી ૫૭૯] માં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે દૂર્ભાવનાના આક્ષેપો સાબિત કરવા કરતાં ઘણીવાર સરળતાથી કરવામાં આવે છે. દૂર્ભાવનાની સાબિતી માટે કાયદામાં લાગુ પડતી કડકાઈ, જ્યારે કોઈ રાજકીય દૂર્ભાવનાનો આક્ષેપ કરે ત્યારે વધુ કડક હોઈ શકે છે, ખાસ કરીને

વર્તમાન કેસ જેવા પ્રકારના કેસોમાં, જ્યાં કાનૂની પ્રક્રિયા અમુક એવા પરિણામો લાવે છે જે કોઈ ચોક્કસ જૂથને અનુકૂળ ન પાડે હોય. લોકશાહી પ્રવૃત્તિ અનિવાર્યપણે એક રાજકીય પ્રવૃત્તિ છે, જેમાં ઘણીવાર રાજકીય દાવપેચ સામેલ હોય છે. જ્યાં સુધી કાયદાનું ધોર ઉદ્ધંધન અને સત્તાનો ભારે દુરુપયોગ ન હોય ત્યાં સુધી, કાનૂની કાર્યવાહી પર પ્રહાર કરવા માટે રાજકીય પ્રવૃત્તિનો માત્ર આક્ષેપ ટકી શકે નહીં, દૂર્ભાવનાના દાવાને સમર્થન આપવા સમાન તો બિલકુલ નહીં.

૯. કાયદેસર રીતે ટકી શકે તેવું અન્ય કશું પાડા ન હોય ત્યારે રાજકીય દબાણ અથવા રાજકીય હેતુ એ સહેજ પાડા સારી દલીલ ન હોઈ શકે. તેમજ તે પોતે દૂર્ભાવનાના દાવામાં ઉમેરો કરતું નથી. દરેક રાજકીય ચર્ચા અને દરેક રાજકીય પગલું દૂર્ભાવનાપૂર્ણ બની જતું નથી. એવી રજૂઆત કે એ.પી.એમ.સી., દિયોદરના ચેરમેનના ભ્રષ્ટ આચરણ અંગે ફરિયાદ કરતો કોઈ રાજકીય પક્ષના વ્યક્તિનો પત્ર હતો અને એવું નિવેદન કે તેઓ શાસક પક્ષ વિરુદ્ધ કામ કરી રહ્યા હતા, તે બજાર વિસ્તારમાં ગામડાઓનો સમાવેશ કરવા અને બાકાત રાખવા અંગેના જાહેરનામા તે આધારે રાજકીય પ્રેરિત હતા તે સ્થાપિત કરવા માટે ભાગ્યે જ પૂરતું કહી શકાય. તે તેના તમામ કાનૂની પરિણામો સાથેની કાનૂની કાર્યવાહી અને કાનૂની પરિણામની પ્રક્રિયા હતી, જેના માટે સત્તાઓ રાજ્ય સરકાર દ્વારા જોગવાઈઓમાંથી મેળવી શકાય તેવી હતી અને આવી સત્તાઓનો યોગ્ય

અને સક્ષમ રીતે ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. વાદગ્રસ્ત જાહેરનામાને વાંધાઓ મંગાવવા અને વાંધાઓ પર વિચારણા કરવા સહિતની જોગવાઈઓના સંપૂર્ણ પાલનનું સમર્થન પ્રાપ્ત હતું, જેમાં અરજદારે વાંધો ઉઠાવવાનું પસંદ કર્યું ન હતું. તેથી એકવાર વાદગ્રસ્ત જાહેરનામા તરફ દોરી જતી કાર્યવાહી કાયદા અનુસાર માન્ય હોય, પછી દૂર્ભાવનાના આક્ષેપો ટકી રહેવા અને સ્વીકારવા માટે ખૂબ નબળા સાબિત થાય છે. દરેક રાજકીય દાવપેચ, જ્યાં સુધી કાયદાના ઉદ્દેશ્ય સમાન ન હોય ત્યાં સુધી, અદાલતમાં કોઈ આધાર બનતો નથી. વર્તમાન કેસમાં, દર્શાવવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવેલ સંજોગો કે કથનો અને દલીલોમાંથી કશુંય દૂર્ભાવનાનો દાવો સ્થાપિત કરવા માટે પૂરતું નહોતું. તેથી અરજદારની તમામ દલીલો તેમના ગુણદોષમાં દમ વગરની હતી અને દરેક દ્રષ્ટિએ અસ્વીકાર્ય અને કાયદામાં અસમર્થનીય હતી.”

૮.૫ જ્યારે, ૨૦૦૪ (૩) જી.એલ.આર. ૨૪૦૦ માં રિપોર્ટ થયેલ જિતેન્દ્રભાઈ ચુનીભાઈ પટેલ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય ના કેસમાં છેક તારીખ ૦૯.૦૭.૨૦૦૪ ના રોજ, ડિવિઝન બેન્ચે અમદાવાદ એ.પી.એમ.સી. ના સંદર્ભમાં પણ આવા જ મુદ્દાની વિચારણા કરી હતી, જ્યારે દસકોઈ વિસ્તારની એ.પી.એમ.સી. નું તેમાં વિલીનીકરણ કરવાનું હતું. આ મુદ્દાની વિગતવાર વિચારણા કર્યા પછી અને સદર અધિનિયમની જોગવાઈઓની ચર્ચા કર્યા પછી, જ્યારે ડિવિઝન બેન્ચ આ અદાલત સમક્ષ જે દલીલો કરવામાં આવી છે તેવી જ દલીલોની વિચારણા કરી

રહી હતી કે જ્યારે બે બજાર વિસ્તારોના વિલીનીકરણ માટે કોઈ સ્પષ્ટ જોગવાઈ નથી, ત્યારે રાજ્ય સત્તાધિકારી સદર અધિનિયમની કલમ ૫૪ ની જોગવાઈઓ હેઠળ તેનું વિલીનીકરણ કરી શકે નહીં, ત્યારે એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે;

“ગુજરાત એ.પી.એમ.સી. એક્ટમાં એવી કોઈ જોગવાઈ નથી જે બે હયાત બજાર વિસ્તારોનું વિલીનીકરણ કરવાની રાજ્ય સરકારની સત્તાને નકારતી હોય, જે સત્તા સદર અધિનિયમની કલમ ૫૨, ૫૩, ૫૪ અને ૬(૫) ના સંયુક્ત વાંચન પરથી સરળતાથી તારવી શકાય છે.”

તેથી ડિવિઝન બેન્ચે તે જ મુદ્દાની વિચારણા કરતી વખતે બે એ.પી.એમ.સી. ના વિલીનીકરણના હુકમને પડકારતી પિટિશન ફગાવી દીધી હતી.

૯. તેથી, હકીકત એ રહે છે કે આજની તારીખે ન્યાયિક ચુકાદાઓ, સામાવાળા નં. ૪ અને ૬ ના સંદર્ભમાં તેમજ અન્ય સમાન સ્થિતિ ધરાવતી એ.પી.એમ.સી. ના સંદર્ભમાં પણ એ અર્થના છે કે કોઈપણ એ.પી.એમ.સી. વિસ્તારના વિભાજન અથવા વિલીનીકરણનો નિર્ણય એ રાજ્ય સરકારનો નીતિગત નિર્ણય ગણાશે, જે ન્યાયિક ચકાસણીનો વિષય બની શકે નહીં, કારણ કે આવો નિર્ણય સક્ષમ સત્તાધિકારી પાસે ઉપલબ્ધ પ્રસ્તુત તથ્યો અને સંજોગોના આધારે લેવામાં આવ્યો હશે, જેથી ચોક્કસ એ.પી.એમ.સી. નો વિસ્તાર કયો રહેશે તેની ખાતરી કરી શકાય. **જિતેન્દ્રભાઈ (ઉપરોક્ત)** ના કેસમાં આપેલા ચુકાદા દ્વારા એ પણ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે કે જોકે સદર અધિનિયમમાં “વિલીનીકરણ” શબ્દનો કોઈ ચોક્કસ ઉલ્લેખ નથી, છતાં રાજ્ય સરકાર એક એ.પી.એમ.સી. ની રચના

કરવા માટે એ.પી.એમ.સી. ના બે વિસ્તારોના વિલીનીકરણનો નિર્ણય લેવા માટે સત્તા ધરાવે છે અને આવી સ્થિતિને પણ રાજ્ય દ્વારા લેવાયેલ નીતિગત નિર્ણય ગણવામાં આવશે, જે હાઈકોર્ટ દ્વારા કાનૂની ચકાસણીને પાત્ર ન હોઈ શકે, જાણે કે હાઈકોર્ટ સરકારના નીતિગત નિર્ણય સામે અપીલ સાંભળી રહી હોય. તેથી, સામાવાળા દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે પ્રથમદર્શી રીતે રિટ પિટિશન પોતે જ ટકી શકે તેમ નથી અને તેથી, આવી પિટિશન ગ્રાહ્ય રાખવાનો અને તે દ્વારા કોઈ વચગાળાની રાહત આપવાનો પ્રશ્ન જ ઉપસ્થિત થતો નથી અને તેથી, તારીખ ૦૮.૦૫.૨૦૧૭ ના હુકમથી આપવામાં આવેલી વચગાળાની રાહત રદ કરવાની જરૂર છે.

૧૦. જોકે એ નિર્વિવાદ હકીકત છે કે બી.એ.પી.એમ.સી. નું બે અલગ અલગ એ.પી.એમ.સી. એટલે કે બી.એ.પી.એમ.સી. અને જી.એ.પી.એમ.સી. માં વિભાજન અને ત્યારબાદ ફરીથી આવી બંને એ.પી.એમ.સી. નું એક એ.પી.એમ.સી. માં વિલીનીકરણ કરવાના મુદ્દાની ઐતિહાસિક વિગતો છે કારણ કે દર બે-ત્રણ વર્ષે આ મુદ્દો સામે આવ્યો છે અને જુદા જુદા સમયે જુદા જુદા સત્તાધિકારીઓ અને લોકોના જૂથ દ્વારા વિભાજન તેમજ વિલીનીકરણની તરફેણમાં અને વિરુદ્ધમાં પરસ્પર વિરોધી મંતવ્યો રહ્યા છે, અને અરજદાર તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટે પાના નં. ૮૯ થી ૨૩૮ થી શરૂ થતા વિવિધ દસ્તાવેજોના સ્વરૂપમાં આવી તમામ સંબંધિત માહિતી વાંચી સંભળાવી છે, તેમ છતાં હું આ ચુકાદાને બિનજરૂરી રીતે લંબાણપૂર્વકનો ન બનાવવાના સાદા કારણસર આવા તમામ દસ્તાવેજોનો

સારાંશ પુનઃ રજૂ કરવા માંગતો નથી, કારણ કે ચોક્કસ તથ્યો અને સંજોગોના આધારે કોઈ ચોક્કસ તારીખે લેવાયેલા કોઈપણ ચોક્કસ નિર્ણયને ધ્યાનમાં લીધા વિના, ખાસ કરીને વહીવટી પક્ષે અને કોઈપણ એ.પી.એમ.સી. ના વિભાજન અથવા વિલીનીકરણના સંદર્ભમાં તે જ મુદ્દા પરના વિવાદનો નિર્ણય લેવાની જરૂરિયાત ઊભી થઈ શકે છે. આમ કહેવાનું કારણ એ છે કે વિભાજન અથવા વિલીનીકરણ માટેનો નિર્ણય આખરે ચોક્કસ સમયના તથ્યો અને સંજોગો અને જરૂરિયાતના આધારે લેવાનો રહે છે. તેથી, માત્ર એટલા માટે કે આવા મુદ્દાઓ જુદા જુદા વર્ષોમાં વિવિધ સ્તરે ઉઠાવવામાં આવ્યા છે અને માત્ર એટલા માટે કે પરસ્પર વિરોધી રજૂઆતો અને મંતવ્યો છે અને તેથી, માત્ર એટલા માટે કે બે-ત્રણ વર્ષ માટે ચોક્કસ મત અપનાવવામાં આવ્યો હતો, એવું કહી શકાય નહીં કે તે જ મત આજીવન ચાલુ રાખવો જોઈએ. વર્તમાન કેસમાં, આવો મત બે-ત્રણ વર્ષ માટે વિલીનીકરણની વિરુદ્ધમાં રહ્યો છે પરંતુ આ સમયે જો સરકાર સંબંધિત માહિતી પર આધાર રાખીને એવા નિષ્કર્ષ પર આવી હોય કે વિલીનીકરણ એ.પી.એમ.સી. ના સભ્યોના હિતમાં રહેશે, તો માત્ર એટલા માટે કે ભૂતકાળમાં બંને એ.પી.એમ.સી. નું વિલીનીકરણ ન કરવાનો નિર્ણય હતો, તે નીતિ ઘડવૈયાઓ માટે આ સમયે બંને એ.પી.એમ.સી. નું વિલીનીકરણ કરવાનો નિર્ણય લેવાના માર્ગમાં આડે આવશે નહીં. તેથી, ચોક્કસ વર્ષમાં કોઈ ચોક્કસ નિર્ણય કેવી રીતે અને શા માટે લેવામાં આવ્યો હતો તેને માત્ર ઇતિહાસ તરીકે જ ગણવાનો રહે છે અને લંબાણપૂર્વકની દલીલો માટે સારો હોવા સિવાય, તેમાં કોઈ તથ્ય નથી.

૧૧. જ્યારે, હાલમાં બે એ.પી.એમ.સી. નું વિલીનીકરણ કરવાનો નિર્ણય સક્ષમ સત્તાધિકારીઓ દ્વારા એ હકીકતને ધ્યાને રાખીને લેવામાં આવ્યો છે કે ૧૫ વર્ષના લાંબા ગાળા પછી પણ જ્યારે જી.એ.પી.એમ.સી. યોગ્ય વિકાસ સાધી શકી નથી અને વિશેષ કરીને, જી.એ.પી.એમ.સી. અને બી.એ.પી.એમ.સી. ના વિસ્તાર વચ્ચેનું અંતર માત્ર ૧૬ કિ.મી. હોવાનું ધ્યાને લેતાં, જ્યારે ઘોઘા તાલુકાના ખેડૂતો અને અન્ય સંબંધિત લોકો માત્ર અનુકૂળતા જ અનુભવતા નથી પરંતુ બી.એ.પી.એમ.સી. માંથી પોતાની વ્યવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ ચાલુ રાખવાનું વધુ પસંદ કરે છે, ત્યારે અલગ પરંતુ બિનકાર્યક્ષમ એ.પી.એમ.સી. રાખવી સલાહભર્યું અને વ્યવહારુ નથી. આવી અલગ એ.પી.એમ.સી., જો મંજૂર રાખવામાં આવે, તો તેના વહીવટ, ચૂંટણી અને તે દ્વારા જુદા જુદા જૂથોના પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદ જેવા અનેક પ્રશ્નો ઊભા કરવા સિવાય અન્ય કોઈ પરિણામ લાવશે નહીં. તેનાથી વિપરીત, જ્યારે આવી જી.એ.પી.એમ.સી. પાસે ઉપલબ્ધ હોઈ શકે તેવા સભ્યોની કુલ સંખ્યા પહેલેથી જ બી.એ.પી.એમ.સી. માંથી પોતાનો વ્યવસાય કરવાનું પસંદ કરી રહી છે, ત્યારે આ પિટિશનમાં વર્તમાન અરજદાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી ફરિયાદના કારણે જ બંને એ.પી.એમ.સી. ના વિલીનીકરણને રોકવાનું કોઈ કારણ નથી.

૧૧.૧ આવી તથ્યલક્ષી પરિસ્થિતિ ઉપરાંત, અરજદારે કેટલાક કાનૂની મુદ્દાઓનો સંદર્ભ આપીને વિવાદને પેઝિંગ રાખવાનો પ્રયાસ કર્યો છે, જે અગાઉ ઉપર જાહેર કરવામાં આવ્યો છે જેના દ્વારા એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે કે સદર અધિનિયમની

જોગવાઈઓમાં “વિલીનીકરણ” શબ્દનો ઉલ્લેખ ન હોવો તે સામાવાળાઓને એ.પી.એમ.સી. નું વિલીનીકરણ કરતાં અટકાવશે નહીં. વધુમાં વધુ એવું કહી શકાય કે વિલીનીકરણના આવા હુકમમાં ચોક્કસ કલમનો સંદર્ભ યોગ્ય ન પણ હોઈ શકે અથવા બિનજરૂરી હોઈ શકે છે પરંતુ આવી પરિસ્થિતિમાં પણ અન્યથા જો વાદગ્રસ્ત હુકમ ન તો મનસ્વી હોય, ન તો ભેદભાવયુક્ત હોય કે ન તો કાનૂની જોગવાઈઓ અથવા બંધારણીય આદેશની વિરુદ્ધ હોય, માત્ર એટલા માટે કે કેટલાક લોકોને સરકારનો આવો નીતિગત નિર્ણય પસંદ નથી, તેથી એવું કહી શકાય નહીં કે આવો હુકમ અનિયમિત અથવા ગેરકાયદેસર છે અને માત્ર એટલા માટે કે આ અદાલત ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ અસાધારણ અધિકારક્ષેત્ર ધરાવે છે તેના કારણે તેમાં દખલ કરી શકાય નહીં.

૧૨. અરજદાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલો અન્ય મુદ્દો સદર અધિનિયમની કલમ ૫૪(૩) ની જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં છે જેમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે જો વિલીનીકરણ માન્ય હોય તો પણ, આવી નવી બજાર સમિતિના સભ્યો સરકાર લેખિત હુકમ દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરે તેવા બે વર્ષથી વધુ ન હોય તેવા સમયગાળા માટે હોદ્દો સંભાળશે અને તેથી, વ્યવહારિક રીતે સરકાર વહેલી તકે ચૂંટણી યોજ્યા વિના આવી એ.પી.એમ.સી. નો ચાર્જ સંભાળવા આતુર છે અને તે પણ ખાસ કરીને વિધાનસભાની ચૂંટણીના સમયે. તે દ્વારા, એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે સામાવાળાઓ રાજકારણમાં રહેલા પક્ષને મદદ કરી રહ્યા છે. જોકે, આવી રજૂઆતના વિરોધાભાસમાં, એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે જો

આવી નવી સમિતિને બે વર્ષ માટે ચાલુ રાખવાની હોય, તો સદર અધિનિયમની કલમ ૫૪(૩) ની જોગવાઈઓને ધ્યાને લેતાં વર્તમાન અરજદારો આવી સમિતિનો ભાગ હોવા જોઈએ, જેના પાછળના ભાગમાં એવી જોગવાઈ છે કે આવી નવી બજાર સમિતિના સભ્યો, રાજ્ય સરકારના મતે જ્યાં સુધી વ્યવહાર હોય ત્યાં સુધી, વિસર્જિત બજાર સમિતિમાંથી હશે. તેથી વ્યવહારિક રીતે અરજદારો પણ એ.પી.એમ.સી. ની પ્રવૃત્તિ અને તેના સભ્યો, હિતધારકો અને વપરાશકર્તાઓને ઉપલબ્ધ થઈ શકે તેવી સુવિધા અથવા અનુકૂળતા કરતાં નવી એ.પી.એમ.સી. નો વહીવટ પોતાની પાસે રાખવામાં વધુ રસ ધરાવે છે. આવા મુદ્દા પર, વધુમાં વધુ રાજ્ય સરકારને વહેલી તકે વિલીન થયેલ એ.પી.એમ.સી. ની ચૂંટણી યોજવાનો નિર્દેશ આપી શકાય પરંતુ તેવા આધારે એવું કહી શકાય નહીં કે વાદગ્રસ્ત હુકમ કાયદાની દ્રષ્ટિએ ખામીયુક્ત છે અને તે રદબાતલ થવાને પાત્ર છે, અદાલતે રાજ્ય સરકારના નીતિગત નિર્ણયમાં હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ નહીં તેવી સ્થપાયેલી કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાનમાં લીધા વિના.

૧૩. ઉપરોક્ત તથ્યો અને સંજોગોને ધ્યાને લેતાં, મને આ પિટિશનને આગળ ચલાવવાનું કોઈ કારણ જણાતું નથી તે સાદા કારણસર કે કલમ ૫૪(૨) ની જોગવાઈઓ વિસર્જિત બજાર સમિતિના કેસમાં લાગુ પડે છે, વિલીન થયેલ બજાર સમિતિના કેસમાં નહીં. રેકર્ડ પરથી એ પણ જણાય છે કે અરજદારોની મુદત પૂર્ણ થવા જઈ રહી છે અને તેથી, અન્યથા પણ તેઓ બી.એ.પી.એમ.સી.

ના સભ્યો રહેશે નહીં અને તેથી, તેઓ વિલીન થયેલ બી.એ.પી.એમ.સી. ના સભ્યોને નામાંકિત કરવા માટે હકદાર નથી.

૧૪. અહીં ઉપર જે ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેને ધ્યાને લેતાં, સૂક્ષ્મ તથ્યલક્ષી વિગતો બહુ મહત્વપૂર્ણ નથી અને તેથી, તેનું પુનરાવર્તન કરવાનું અને તેને જાહેર કરવાનું ટાળવામાં આવ્યું છે જે આ ચુકાદાને લંબાણપૂર્વકનો બનાવવા સિવાય બીજું કંઈ પરિણામ લાવશે નહીં.

૧૪.૧ તે દ્વારા, જોકે તથ્યો અને પરિસ્થિતિ અત્યંત સ્પષ્ટ છે, તેમ છતાં અરજદાર તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી બી. એમ. માંગુકિયાએ આ અદાલત દ્વારા પક્ષકારો વચ્ચેના કેટલાક ચુકાદાઓ સહિતના અનેક ચુકાદાઓનો સંદર્ભ આપ્યો છે. તે ચુકાદાઓ કે જે આ પક્ષકારો વચ્ચેના છે અથવા તે જ વિવાદ પરના છે પરંતુ ભૂતકાળમાં આવી જ ક્વાયત દરમિયાનના છે જે હવે ઇતિહાસ બની ચૂક્યા છે અને તેથી, હાલમાં રેકર્ડના આ ભાગ પર ભાર મૂકવા સિવાય, જ્યારે મારો સ્પષ્ટ અભિપ્રાય છે કે વાદગ્રસ્ત હુકમ દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે તેમ બે એ.પી.એમ.સી. નું વિલીનીકરણ કરવા પર કોઈ પ્રતિબંધ કે રોક નથી, ત્યારે આગળ કશું કરવાની જરૂર રહેતી નથી. આવી હકીકતને ધ્યાને લેતાં, પિટિશન ફગાવી દેવા સિવાય અન્ય કોઈ વિકલ્પ નથી.

૧૫. તેમ છતાં, અરજદાર તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદાઓની યાદીની વિચારણા કરવી જરૂરી રહેશે, જોકે આ કેસના તથ્યો અને

સંજોગોના સંદર્ભમાં તેમાંના મોટાભાગના બહુ પ્રસ્તુત નથી, તેમ છતાં તેમાં પ્રસ્થાપિત સિદ્ધાંત સ્વીકારવામાં આવ્યો છે.

(૧) ૧૯૯૪ (૩) એસસીસી ૧ એસ. આર. બોમ્માઈ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા વચ્ચેનો. આ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ૯ ન્યાયાધીશોની બનેલી બેન્ચ દ્વારા આપવામાં આવેલો સીમાચિહ્નરૂપ ચુકાદો છે અને જેમાં કેટલાક બંધારણીય પાસાંઓની વિચારણા કરવામાં આવી છે, જેને કોઈપણ રિટ અધિકારક્ષેત્રમાં ટાંકી શકાય છે. જોકે, હાથ પરના મુદ્દા સાથેના કોઈપણ તાર્કિક જોડાણ અને આ ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત સિદ્ધાંતના અભાવમાં, આવા ચુકાદામાંના કેટલાક અવલોકનો કાયદાની તે સ્થિતિને બદલી શકશે નહીં જે રેકર્ડ પર ઉપલબ્ધ તથ્યો, સંજોગો અને સામગ્રી તેમજ પુરાવા પર સમાન રીતે આધારિત છે. અરજદારોએ સુપ્રીમ કોર્ટ કેસીસમાંથી હેડ નોટ પી અને ક્યુ નો સંદર્ભ આપીને એવી દલીલ કરી છે કે જોકે વ્યક્તિલક્ષી સંતોષની અદાલત દ્વારા સમીક્ષા થઈ શકે નહીં પરંતુ જે સામગ્રી પર સંતોષ આધારિત છે તે ગેરકાયદેસરતા, દૂર્ભાવના, અસંગત બાબતોની વિચારણા, સત્તાનો દુરુપયોગ અથવા સત્તા પર કપટ, અપ્રસ્તુતતા અથવા અતાર્કિકતાના આધારે ન્યાયિક સમીક્ષા માટે ખુલી છે. જોકે, એ પણ પુષ્ટિ કરવામાં આવી છે કે જ્યાં સુધી કોઈ સુસંગત સામગ્રી હોય ત્યાં સુધી અપ્રસ્તુતતાનો આધાર ટકી શકે નહીં કારણ કે સામગ્રીની સત્યતા, શુદ્ધતા અથવા પર્યાપ્તતાના ગુણદોષમાં જઈ શકાતું નથી. એ પણ પુષ્ટિ કરવામાં આવી છે કે જીવંત રાજકીય પ્રશ્નોની અદાલત દ્વારા સમીક્ષા થઈ શકતી નથી. તેથી

વહીવટી કાયદા હેઠળ નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાની સમીક્ષા કરવાના વિસ્તારે જ ન્યાયિક સમીક્ષા માન્ય છે, ગુણદોષ પરના નિર્ણયની પોતે નહીં. જોકે એવી દલીલો કરવામાં આવી છે કે જ્યારે ૧૫ વર્ષ સુધી બે એ.પી.એમ.સી. નું વિલીનીકરણ કરવા માટે કોઈ આધાર કે સામગ્રી નહોતી તો પછી અચાનક બે એ.પી.એમ.સી. નું વિલીનીકરણ કરવાનો નિર્ણય કેવી રીતે લેવામાં આવ્યો, એવો આક્ષેપ કરતાં કે તે રાજકારણમાં રહેલા પક્ષ દ્વારા સત્તાના છળકપટપૂર્ણ ઉપયોગ સિવાય બીજું કંઈ નથી. તેમ છતાં, કોઈપણ પુરાવાના અભાવમાં, આવા આક્ષેપમાં કોઈ તથ્ય નથી અને તેથી, માત્ર આવા ચુકાદાના કારણે, અરજદાર માંગ્યા મુજબની કોઈપણ રાહત મેળવવા માટે હકદાર નથી.

(૨) ૨૦૦૩ (જ) એસસીસી ૭૫૩ શ્રીમતી કાંતાદેવી વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા વચ્ચેનો એવી રજૂઆત કરતાં કે કાયદાનું અર્થઘટન કરતી વખતે, કેસસ ઓમિસસ અસ્તિત્વ ધરાવે છે તેવી ધારણા કરવાનું ટાળવું જોઈએ અને તે દ્વારા કાયદામાં જે બાબત પૂરી પાડવામાં આવી નથી તેનું અદાલત દ્વારા અનુમાન લગાવી શકાય નહીં અને તેનો અર્થ ઘટાવી શકાય નહીં. અદાલતો ધારાસભા દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયેલા શબ્દોને ફરીથી ઘડી શકતી નથી કારણ કે તેની પાસે કાયદો ઘડવાની સત્તા નથી. આ બાબત વિલીનીકરણની સત્તાઓના સંદર્ભમાં છે જ્યારે કાયદામાં “વિલીનીકરણ” શબ્દ નથી, ત્યારે અદાલત દ્વારા તે ઉમેરી શકાય નહીં, જેથી વિલીનીકરણ માન્ય છે તેવું ઠરાવી શકાય.

(૩) ૨૦૦૩ (૨) એસસીસી જપ્પ યુનિક બ્યુટાઈલ ટ્યુબ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુ.પી. ફાઇનાન્સિયલ કોર્પોરેશન અને અન્ય વચ્ચેનો એવી રજૂઆત કરતાં કે કાયદાકીય અર્થઘટનનો પ્રાથમિક નિયમ એ છે કે ધારાસભાનો આશય પોતે ધારાસભા દ્વારા વાપરવામાં આવેલા શબ્દોમાં જ શોધવો જોઈએ, કેસસ ઓમિસસમાં માત્ર સ્પષ્ટ જરૂરિયાતના કિસ્સામાં જ હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ અને કાયદાના તમામ ભાગોનું અર્થઘટન કર્યા પછી જ અથવા કોઈ કલમનું અર્થઘટન સંદર્ભ અને તેની અન્ય કલમોના સંદર્ભમાં એકસાથે કરવું જોઈએ અને તે દ્વારા ન્યાયિક સક્રિયતા પર મર્યાદા છે.

(૪) ૨૦૦૨ (૩) એસસીસી ૫૩૩ પદ્મા સુંદરા રાવ વિરુદ્ધ તમિલનાડુ રાજ્ય અને અન્ય આ મુદ્દા સાથે કામ પાર પાડતાં ઠરાવ્યું હતું કે સ્પષ્ટ જરૂરિયાતના કિસ્સા સિવાય અને જ્યારે તેનું કારણ કાયદાની ચાર સીમાઓની અંદર જ મળી આવે તે સિવાય અદાલત દ્વારા કેસસ ઓમિસસની પૂર્તિ કરી શકાતી નથી, પરંતુ તે જ સમયે કેસસ ઓમિસસનું સરળતાથી અનુમાન ન કરવું જોઈએ અને તે હેતુ માટે કાયદા અથવા કલમના તમામ ભાગોનું એકસાથે અર્થઘટન કરવું જોઈએ અને કલમની દરેક પેટા-કલમનું અર્થઘટન સંદર્ભ અને તેની અન્ય પેટા-કલમોના સંદર્ભમાં કરવું જોઈએ જેથી ચોક્કસ જોગવાઈ પર કરવામાં આવતું અર્થઘટન સમગ્ર કાયદાનું સુસંગત કાનૂન બનાવે. જો કોઈ ચોક્કસ કલમનું શાબ્દિક અર્થઘટન સ્પષ્ટપણે વાહિયાત અથવા વિસંગત પરિણામો તરફ દોરી જતું હોય જે ધારાસભાનો આશય હોઈ શકે નહીં, તો આ બાબત વિશેષરૂપે લાગુ પડશે.

(૫) ૧૯૯૨ (સપ્લીમેન્ટરી ૧) એસસીસી ૩૨૩ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને દેવકીનંદન અગ્રવાલ વચ્ચેનો ટાંકવામાં આવ્યો છે એવી રજૂઆત કરતાં કે ન્યાયિક સક્રિયતાનો વ્યાપ મર્યાદિત છે અને ધારાકીય કાર્ય છીનવી લેવા માટે તેમાં હસ્તક્ષેપ કરી શકાય નહીં અને તે દ્વારા અદાલત કાયદામાં જે બાબત છૂટી ગઈ છે તેનું અનુમાન લગાવી શકે નહીં.

(૬) ૨૦૦૭ (૯) એસસીસી ૪૩૧ મોહન અને અન્ય વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્ય વચ્ચેનો એવી રજૂઆત કરતાં કે કાયદાનું અર્થઘટન કરતી વખતે, અદાલતે કાયદામાં શબ્દો ઉમેરવા કે રદ કરવા જોઈએ નહીં.

(૭) ૧૯૯૦ (૩) એસસીસી ૬૮૨ જનરલ મેનેજર, ગવર્નમેન્ટ ઇલેક્ટ્રિક ફેક્ટરી વિરુદ્ધ મોહમ્મદ ઇસાક વચ્ચેનો એવી રજૂઆત કરતાં કે અદાલતે માત્ર કાયદાનું અર્થઘટન કરવાનું અને તેને લાગુ કરવાનું છે, જે એક તરફ કાયદાના વિજ્ઞાન અથવા ન્યાયશાસ્ત્ર દ્વારા થતા અર્થઘટન અને બીજી તરફ અદાલત દ્વારા થતા અર્થઘટન વચ્ચે ભેદ પાડે છે. તથ્યો તરફ જતાં અને પૂર્વનિર્ણય સાથે કામ પાર પાડતાં જે નિર્ણય પર ઇન્ક્યુરિયમ બને છે જેનો અર્થ એ થાય છે કે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના અગાઉના મોટી બેન્ચના નિર્ણયનો સંદર્ભ ન લેવાથી અદાલતનો પછીનો નિર્ણય પર ઇન્ક્યુરિયમમાં પરિણમશે પરંતુ તે માત્ર ત્યારે જ જો પછીનો નિર્ણય અગાઉના નિર્ણય સાથે વિરોધાભાસમાં હોય.

(૮) ૨૦૦૪ (૬) એસસીસી ૬૭૨ મૌલવી હુસૈન હાજી અબ્રાહમ ઉમરજી વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય વચ્ચેનો એવી રજૂઆત કરતાં કે કલમના પરંતુકનો ઉપયોગ જે

બાબત ત્યાં નથી તેને દાખલ કરવા માટે કરી શકાતો નથી પરંતુ તેના ઘણા સંભવિત અર્થો હોઈ શકે છે, જેનું પરંતુક દ્વારા નિયંત્રણ થઈ શકે છે.

(૯) ૨૦૦૬ (૫) એસસીસી ૭૫૨ મયુરમ સુબ્રમણ્યન શ્રીનિવાસન વિરુદ્ધ સી.બી.આઈ. વચ્ચેનો. ફરીથી પૂર્વનિર્ણયો સાથે કામ પાર પાડતાં એવી પુષ્ટિ કરવામાં આવી છે કે સંબંધિત ફરજિયાત જોગવાઈઓની અસરને ધ્યાને લીધા વિના આપવામાં આવેલા નિર્ણયોને પર ઇન્ક્યુરિયમ આપવામાં આવેલા ગણવા જોઈએ અને તેનું કોઈ પૂર્વનિર્ણય મૂલ્ય રહેતું નથી.

(૧૦)

૨૦૧૬ (૭) એસસીસી ૭૦૩ સેલ્યુલર વિરુદ્ધ ટેલિકોમ રેગ્યુલેટરી ઓથોરિટી ઓફ ઇન્ડિયા વચ્ચેનો એવી રજૂઆત કરતાં કે ગૌણ વિધાન એવું મનસ્વી ન હોવું જોઈએ જેથી તે પ્રાથમિક કાયદા સાથે સુસંગત ન કહી શકાય અથવા તે ભારતના બંધારણની કલમ ૧૪ નો ભંગ કરતું હોય.

૧૬. તેમ છતાં, ઉપરોક્ત તમામ ચુકાદાઓ અમુક વૈચારિક કાનૂની સિદ્ધાંતની પુષ્ટિ કરતા હોવા છતાં, આ કેસના તથ્યો, સંજોગો અને વિગતોને ધ્યાને લેતાં, અરજદાર તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા આવા કોઈપણ ચુકાદા અથવા અવલોકનો આ તબક્કે લાગુ પડતા નથી, જોકે તે ૨૦૦૪ (૩) જી.એલ.આર. ૨૪૦૦ માં રિપોર્ટ થયેલ આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચના જિતેન્દ્ર ચુનીભાઈ પટેલ (ઉપરોક્ત) ના કેસના નિર્ણયના જવાબરૂપે છે, જેની ઉપર અહીં ચર્ચા કરવામાં આવી છે, જેમાં એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે કે હયાત

બજાર સમિતિનું કોઈપણ બજાર સમિતિમાં વિલીનીકરણ કરી શકાય છે, જેથી આવા નિર્ણયને અવગણી શકાય. તેમ છતાં, હું એવા પ્રસ્તાવ સાથે સહમત નથી કે ઉપરોક્ત ટાકેલા ચુકાદાઓને ધ્યાને લેતાં, જિતેન્દ્ર ચુનીભાઈ પટેલ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયને અવગણવાનો રહે છે.

૧૭. તેની સામે સામાવાળાઓ દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વાસ્તવમાં, જ્યારે મહારાષ્ટ્ર એક્ટમાં વિલીનીકરણની જોગવાઈઓ છે અને જ્યારે માત્ર સુધારો શબ્દ વાપરવામાં આવ્યો છે, ત્યારે અરજદાર અમુક અપ્રસ્તુત તથ્યો અને સંજોગોનો લાભ લેવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે. અન્યથા, જી.એ.પી.એમ.સી. ના ૪૮ ગામોએ પહેલેથી જ વિલીનીકરણની તરફેણ કરવાનો નિર્ણય લીધો છે અને તેથી, વાસ્તવિક રીતે બંને એ.પી.એમ.સી. નું વિલીનીકરણ સમયની માંગ છે અને જી.એ.પી.એમ.સી. ના સંબંધિત લોકોની જરૂરિયાત છે.

૧૮. ઉપરોક્ત તથ્યો અને સંજોગોને ધ્યાને લેતાં, મને તારીખ ૦૮.૦૫.૨૦૧૭ ના રોજ આપવામાં આવેલી વચગાળાની રાહત ચાલુ રાખવાનું અથવા આ બાબતને આગળ પેન્ડિંગ રાખવાનું કોઈ કારણ જણાતું નથી જ્યારે આ તબક્કે દરેક પાસાંની યોગ્ય કાળજી લેવામાં આવી છે. તેથી, સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૯૭૬૬/૨૦૧૭ ફગાવી દેવામાં આવે છે. વચગાળાની રાહત રદબાતલ ઠરે છે. સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૯૭૬૬/૨૦૧૭ ફગાવી દેવાનું પરિણામ સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૭૫૦૭/૨૦૧૭ મંજૂર કરવામાં પરિણમે છે. આવી પિટિશન ફગાવી દેવાના અનુસંધાને, સિવિલ અપિલકેશન નં.

૯૮૭૫/૨૦૧૭ અસ્તિત્વમાં રહેતી નથી અને તે મુજબ તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

વિશેષ હુકમ

અરજદારો તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી બી. એમ. માંગુડિયા વતી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી શ્રેય દવે વચગાળાની રાહત અમુક સમયગાળા માટે લંબાવવા વિનંતી કરી રહ્યા છે. તથ્યો અને સંજોગોને ધ્યાને લેતાં, મને આવી વચગાળાની રાહત લંબાવવાનું કોઈ કારણ જણાતું નથી. તેથી, વિનંતી નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

(એસ.જી. શાહ, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.